

A Kis magyar néprajz iratanyaga az ELTE HTK NTI Adattárában

Az anyagot rendezte, a jegyzéket, leírást és segédletet készítette:
Nagy Zsolt, 2025.

MTA NTI VI. Szakarchívumok, különgyűjtemények

VI.9. Kis magyar néprajz

VI.9.1. Rádióadások szerkesztőségi iratanyaga

VI.9.1.a. Műsortervek, jegyzetek

VI.9.1.b. Levelezés

VI.9.2. Rádióadások előadásszövegei

VI.9.3. Rádióadások cédulaanyaga

VI.9.3.a. Cédulák előadók neve szerint

VI.9.3.b. Cédulák előadások témája szerint

VI.9.4. A *Kis magyar néprajz a rádióban* című kötet szerkesztőségi iratanyaga

Az MTA NTI VI.9. jelzetű iratanyag a Magyar Rádióban 1970-től Ortutay Gyula, majd 1978-tól Kósa László által szerkesztett, 1989-ig rendszeresen sugárzott *Kis magyar néprajz* című előadássorozat kéziratait, a rádióval folytatott szerkesztőségi levelezést, a műsorterveket és egyéb kapcsolódó dokumentumokat tartalmazza. A gyűjtemény tartalmazza továbbá a *Kis magyar néprajz a rádióban* című 1978-as kötet szerkesztőségi háttéranyagát (szerkesztői tervek, bibliográfiák, képjegyzékek stb.), valamint több más, a rádióelőadások alapján született későbbi ismeretterjesztő kötet (pl. a *Kis magyar rádió néprajz*) szövegeit. Az összesen 2 fm terjedelmű anyagról jegyzék, valamint leírás és kutatási segédlet is készült.

Raktárjegyzék

1. doboz	MTA NTI VI.9.1.a.	Rádióadások szerkesztőségi iratanyaga (műsortervek, jegyzetek)
	MTA NTI VI.9.1.b.	Rádióadások szerkesztőségi iratanyaga (levelezés)
	MTA NTI VI.9.4.	A <i>Kis magyar néprajz a rádióban</i> című kötet szerkesztőségi iratanyaga
2. doboz	MTA NTI VI.9.2.	Rádióadások előadásszövegei (A–G)
3. doboz	MTA NTI VI.9.2.	Rádióadások előadásszövegei (H–Kisb.)
4. doboz	MTA NTI VI.9.2.	Rádióadások előadásszövegei (Kiss–Kovács Á.)
5. doboz	MTA NTI VI.9.2.	Rádióadások előadásszövegei (Kovács E.–N)
6. doboz	MTA NTI VI.9.2.	Rádióadások előadásszövegei (O–Sz)
7. doboz	MTA NTI VI.9.2.	Rádióadások előadásszövegei (T–Zs és azonosítatlan előadások, előadástöredékek)
8. doboz	MTA NTI VI.9.3.a.	Cédulák előadók neve szerint (A–K)
9. doboz	MTA NTI VI.9.3.a.	Cédulák előadók neve szerint (M–Zs)
10. doboz	MTA NTI VI.9.3.b.	Cédulák előadások témája szerint (A–Zs és besorolatlan)

Részletes leírás és segédlet

1. doboz

MTA NTI VI.9.1.a.

Rádióadások szerkesztőségi iratanyaga (műsortervek, jegyzetek) [0,08 fm]

Az MTA NTI VI.9. iratanyag **1.a.** jelzetű egységét a rádióadások szerkesztőségi iratanyagának azon része képezi, mely rálátást enged az 1970-től sugárzott *Kis magyar néprajz* című rádióműsor 1969-es előmunkálataira (tématervek, általános- és előadásjavaslatok, műsorszerkesztési elvek és fázisok leírásai, munkatársi nyilatkozatok, rádiófelvétel-felhívások szövegei, egyéb ügyiratok), majd a már futó rádióadások háttérmunkálataiba (havi tématervek, írásbeli nyilatkozatok, típusnyomtatványok és -szelvények, feladatleosztások, szerkesztőségi ülések jegyzetanyagai, körlevelek, jelentések, felhívások stb.). Emellett az anyag kisebb részben egyéb kapcsolódó dokumentumokat is tartalmaz (újságkivágások, hiánylisták, statisztikák stb.). Az MTA NTI VI.9.1.a. iratanyag terjedelme 0,08 fm. A 74 leltározott tétel a keletkezés ideje szerint került rendezésre és folyamatos sorszámozással beletárolásra, de a jegyzékben szereplő további adatok (megnevezés, leírás, szerző stb.) alapján is kutatható. Az anyag hivatkozása az MTA NTI VI.9.1.a jelzet feltüntetése után a konkrét irat sorszámanak jelölésével történhet. Az esetlegesen később előkerülő, ide besorolható iratok folytatólagos leltári számozással egy külön palliumba helyeződnek el.

MTA NTI VI.9.1.b.

Rádióadások szerkesztőségi iratanyaga (levelezés) [0,03 fm]

Az MTA NTI VI.9. iratanyag **1.b.** jelzetű egységét a rádióadások szerkesztőségi iratanyagának azon része képezi, mely a rádióműsor kapcsán folytatott levelezésbe enged betekintést. A szerkesztőknek a Magyar Rádió munkatársaival váltott levelei mellett az anyag belső és külső munkatársakkal (előadókkal), valamint rádióhallgatókkal váltott leveleket is tartalmaz. Az MTA NTI VI.9.1.b. iratanyag terjedelme 0,03 fm. A 45 leltározott tétel a feladók (15 személy) neve szerint, betűrendben került rendezésre és beletárolásra, de a jegyzékben szereplő további adatok (címezett, évkör stb.) alapján is kutatható. Az egyes személyek palliumain belül az iratok keletkezésének dátuma, az időrend volt a rendezés alapja. Az anyag hivatkozása az MTA NTI VI.9.1.b jelzet feltüntetése mellett a feladó nevének, valamint a konkrét irat megnevezésének (*X levele Y-nak, dátum, hely*) jelölésével történhet. Az ismeretlen feladójú levelek külön, név nélküli [n. n.] palliumban találhatók meg az egység végén. A jegyzékben zöld háttérszínnel jelöltük azt a 28 további levelet, mely ugyan szorosan kapcsolódik a *Kis magyar néprajz* című rádióműsorhoz, de az Adattárban máshol, különböző kutatói anyagokban és hagyatékokban (Kovács Ágnes, Ortutay Gyula stb.) található meg. Ezek lelőhelyét és jelzetét a jegyzékben külön oszlopban tüntettük fel. Az esetlegesen később előkerülő, ide besorolható levelek a megfelelő személyek palliumába kerülnek. Az új feladó személyeknek új palliumok kerülnek megnyitásra.

MTA NTI VI.9.4.

A *Kis magyar néprajz* a rádióban című kötet szerkesztőségi iratanyaga [0,06 fm]

Az MTA NTI VI.9. iratanyag **4.** jelzetű egységét a Magyar Rádió *Kis magyar néprajz* című műsorában 1970–1977 között elhangzott előadásai alapján összeállított kötet (*Kis magyar néprajz a rádióban*, szerk. Jávor Kata, Küllős Imola, Tátrai Zsuzsanna; RTV-Minerva, Budapest, 1978) szerkesztőségi

háttéranyaga képezi. A dokumentumok között szerkesztői tervek, bibliográfiák, képjegyzékek és egyéb is megtalálhatók. Emellett ide került elhelyezésre a tervezett kötet szinopszisa, összesített tartalomjegyzéke és előszavának korrektúra előtti gépirata is. Az MTA NTI VI.9.4. iratanyag terjedelme 0,06 fm. A 35 leltározott tétel az előkerülés sorrendjében, folyamatos sorszámozással van beletárolva. Valamennyi irat keletkezési ideje 1977-re datálható. Az anyag a jegyzékben szereplő adatok (megnevezés, szerző stb.) alapján kutatható. Hivatkozása az MTA NTI VI.9.4. jelzet feltüntetését követően a konkrét irat sorszámozásával történhet. Az esetlegesen később előkerülő, ide besorolható iratok folyamatos leltári számozással helyeződnek el.

2. doboz

MTA NTI VI.9.2. Rádióadások előadásszövegei (A–G) [0,22 fm]

Az MTA NTI VI.9. iratanyag 2. jelzetű, legnagyobb egységét a rádióelőadások kéz- és gépirat-anyaga képezi. Az MTA NTI VI.9.2. iratanyag összesen 1,25 fm terjedelmű. A 2268 leltározott tétel az előadók (összesen 90 személy) neve szerint, betűrendben került rendezésre és beletárolásra, de a jegyzékben szereplő további adatok (előadócím, téma, évkör stb.) alapján is kutatható. Az egyes személyek palliumain belül az előadások cím szerinti betűrendje és nem a keletkezés dátuma volt a rendezés alapja, ugyanis azt sok esetben nem sikerült megállapítani vagy bizonytalan volt a datálás. Sok előadás kézíratait és gépiratait több változatban, korrektúrapéldányokkal és tisztázatokkal együtt őrizték meg, ezeket keletkezésük sorrendjében igyekeztünk elrendezni, hogy egy szöveg alakulásának folyamata követhető legyen. A jegyzék a javítás előtti és utáni, valamint a cédulaanyagban (MTA NTI VI.9.3.a és b.) található címváltozatokat egyaránt tartalmazza. Az anyag hivatkozása az MTA NTI VI.9.2 jelzet feltüntetését mellett az előadó nevének, valamint előadása címének jelzésével történhet. Az azonosítatlan szerzőjű előadások és előadástörödékek külön palliumban találhatók meg az egység végén. A jegyzékben piros háttérszínnel jelöltük azokat az előadásokat, melyeknek szövege ugyan jelenleg még hiányzik, de a cédulák és egyéb források alapján azonosításra kerültek már, s előkerülésükkel a közeljövőben számolhatunk. Előkerülésük esetén a megfelelő személyek palliumába helyezzük el a jegyzék alapján. Szintén a jegyzékben külön oszlopban jelöltük azoknak a hanganyagoknak a lelőhelyét és jelzetét, amelyek az egyes rádióadásokhoz kapcsolódnak, és amelyeket az Adattár Hangtárában (MTA NTI IV.) megtalálhatnak a kutatók. Ugyanitt jeleztük továbbá az Adattár kutatói anyagaiban, hagyatékaiban (MTA NTI VII.) megtalálható, szorosan kapcsolódó dokumentumoknak a lelőhelyét és jelzetét. Az egyes előadásszövegek az elmúlt évtizedekben különböző kötetekben láthattak napvilágot. Külön oszlopban hivatkoztunk az 1978-as *Kis magyar néprajz a rádióban* című kötet megjelent előadásaira, valamint a 2018-as *Kis magyar rádió néprajz* kötet cikkeire. Az anyag más kötetekkel való összevetését nem végeztük el.

A 2. doboz 26 előadó (Ács Anna, Bakó Ferenc, Balassa Iván, Balázs Géza, Balogh Jánosné Horváth Terézia, Banó István, Barabás Jenő, Bartha Antal, Benedek Katalin, Bihari Anna, Czövek Judit, Cseri Miklós, Csiszár Attila, Csoma Zsigmond, Cs. Schwalm Edit, Dankó Imre, Diószegi Vilmos, Dömötör Tekla, Égető Melinda, Erdélyi Zsuzsanna, Filep Antal, Földes László, Fügedi Márta, Gergely Katalin, Gráfik Imre, Gunda Béla) 370 előadásának szövegváltozatait tartalmazza (0,22 fm).

3. doboz

**MTA NTI VI.9.2.
Rádióadások előadásszövegei (H–Kisb.)
[0,18 fm]**

A 2. dobozban lévő iratanyag folytatása. 9 előadó (Halassy Márta, Hegyi Imre, Hoppál Mihály, Ikvai Nándor, Istvánovits Márton, Jávor Kata, Károly Sándor László, Katona Imre, Kisbán Eszter) 351 előadásának szövegváltozatait tartalmazza (0,18 fm), hasonló rendezési elvek szerint.

4. doboz

**MTA NTI VI.9.2.
Rádióadások előadásszövegei (Kiss–Kovács Á.)
[0,24 fm]**

A 2. és 3. dobozban lévő iratanyag folytatása. 6 előadó (Kiss Mária, Knézy Judit, Kocsis Gyula, Kósa László, Kóthy Judit, Kovács Ágnes) 330 előadásának szövegváltozatait tartalmazza (0,24 fm), hasonló rendezési elvek szerint.

5. doboz

**MTA NTI VI.9.2.
Rádióadások előadásszövegei (Kovács E.–N)
[0,22 fm]**

A 2–4. dobozban lévő iratanyag folytatása. 16 előadó (Kovács Emese, Körmendi Géza, Kövecses-Varga Etelka, Kriza Ildikó, Krupa András, Kunt Ernő, Küllös Imola, Lackovits Emőke, László Ruth, Létay Miklós, Lukács László, Molnár Mária, Morvay Judit, Nagy Ilona, Németh Imre, Niedermüller Péter) 395 előadásának szövegváltozatait tartalmazza (0,22 fm), hasonló rendezési elvek szerint.

6. doboz

**MTA NTI VI.9.2.
Rádióadások előadásszövegei (O–Sz)
[0,20 fm]**

A 2–5. dobozban lévő iratanyag folytatása. 18 előadó (Ortutay Gyula, Paládi-Kovács Attila, Páldy Krisztina, Páll István, Petercsák Tivadar, Pócs Éva, Pogány Mária, Sárkány Mihály, Selmeczi Kovács Attila, Solymos Ede, Szabadfalvi József, Szabó Piroska, Szegedy-Maszák Mihály, Szemerkenyi Ágnes, Szendrey Eszter, Szilágyi Miklós, Szőcs Gyula, Szűcs Judit) 489 előadásának szövegváltozatait tartalmazza (0,20 fm), hasonló rendezési elvek szerint.

7. doboz

MTA NTI VI.9.2.

**Rádióadások előadásszövegei (T–Zs és azonosítatlan előadások, előadástöredékek)
[0,19 fm]**

A 2–6. dobozban lévő iratanyag folytatása. 15 előadó (Takács Lajos, Tárkány Szücs Ernő, Tátrai Zsuzsanna, Tisovszki Zsuzsanna, Tóth Judit, Tüskés Gábor, Udvardiné Kövecses-Varga Etelka, Ujváry Zoltán, Varró Ágnes, Veres Péter Tibor, Vida Gabriella, Viga Gyula, Vincze István, Voigt Vilmos, Zsigmond Gábor) 318 előadásának szövegváltozatait, valamint 11 azonosítatlan teljes- és 4 azonosítatlan töredékelőadás szövegét tartalmazza (0,19 fm), hasonló rendezési elvek szerint.

8. doboz

MTA NTI VI.9.3.a.

**Cédulák előadók neve szerint (A–K)
[0,24 fm]**

Az MTA NTI VI.9. iratanyag 3.a. jelzetű egységét a rádióadások szerkesztők által elkészített egykori cédulakatalógusának töredéke képezi, melynek rendezését a szerzők neve szerinti betűrend alapján végezték el. Sajnos az Ortutay Gyula (1970–1978 között), majd Kósa László (1978-tól) által főszerkesztett műsor cédulaanyaga csak az 1981-es évig terjedően nyújt némi információt az elhangzott előadások címére, idejére és az előadásszövegek szerzőire vonatkozóan. A szerzők között szinte kizárólag csak az MTA kutatóintézetében egykor dolgozó, főállású kutatókat találjuk, s nem szerepelnek a vidéki múzeumok dolgozói, a társintézetek kutatói, az egyetemi oktatók stb., akik szintén részt vállaltak a *Kis magyar néprajz* rádió-előadásainak elkészítésében. Az MTA NTI dolgozóinak 1970–1981 között elhangzott előadásai sem kerültek minden esetben cédulákra. A cédulakatalógus keresésre, kutatásra tehát így kevésbé, előzetes tájékozódásra azonban alkalmas. Az MTA NTI VI.9.3.a. iratanyag terjedelme összesen 0,46 fm. Az 1451 leltározott tétel a szerzők neve szerinti betűrendben került elhelyezésre. Adott szerző neve mögött az előadások elhangzásának dátuma, az időrend volt a rendezés alapja. Az anyag hivatkozása az MTA NTI VI.9.3.a. jelzet feltüntetését követően a konkrét cédula jelölésével történhet.

A 8. dobozban lévő cédulák 25 előadó (Barabás Jenő, Bartha Antal, Benedek Katalin, Bihari Anna, Diószegi Vilmos, Dömötör Tekla, Égető Melinda, Erdélyi Zsuzsanna, Filep Antal, Földes László, Gergely Katalin, Gunda Béla, Hoppál Mihály, Istvánovits Márton, Jávor Kata, Károly Sándor László, Katona Imre, Kisbán Eszter, Kiss Mária, Kósa László, Kóthy Judit, Kovács Ágnes, Kovács Emese, Kriza Ildikó, Küllős Imola) 781 előadásának adatait (szerző, cím, előadás elhangzásának dátuma) tartalmazzák (0,24 fm).

9. doboz

MTA NTI VI.9.3.a.

**Cédulák előadók neve szerint (M–Zs)
[0,22 fm]**

A 8. dobozban lévő iratanyag folytatása. 23 előadó (Manga János, Morvay Judit, Nagy Ilona, Németh Imre, Niedermüller Péter, Ortutay Gyula, Paládi-Kovács Attila, Pócs Éva, Pogány Mária, Sárkány Mihály, Selmeczi Kovács Attila, Szabodfalvi József, Szabó Piroska, Szemerényi Ágnes, Takács Lajos, Tárkány Szücs Ernő, Tátrai Zsuzsanna, Tüskés Gábor, Ujváry Zoltán, Veres Péter, Vincze István, Voigt

Vilmos, Zsigmond Gábor) 670 előadásának céduláját (szerző, cím, előadás elhangzásának dátuma) tartalmazza (0,22 fm).

10. doboz

MTA NTI VI.9.3.b.
Cédulák előadások témája szerint (A–Zs és besorolatlan)
[0,12 fm]

Az MTA NTI VI.9. iratanyag **3.b.** jelzetű egységét a rádióadások szerkesztők által készített egykori cédulakatalógusának töredéke képezi, melynek rendezését a témák szerinti betűrend alapján végezték el. Sajnos a cédulaanyag ezen része csak a Kósa László-féle időszak egy kis szeletébe, az 1979–1981 közötti időszakba nyújt némi betekintést az elhangzott előadások témájára, címére, idejére és az előadásszövegek szerzőire vonatkozóan. A szerzők között szinte kizárólag csak az MTA kutatóintézetében egykor dolgozó, főállású kutatókat találjuk, s nem szerepelnek a vidéki múzeumok dolgozói, a társintézetek kutatói, az egyetemi oktatók stb., akik szintén részt vállaltak a *Kis magyar néprajz* rádióelőadásainak elkészítésében. Az MTA NTI dolgozóinak 1979–1981 között elhangzott előadásai sem kerültek minden esetben cédulákra. A cédulakatalógus keresésre, kutatásra tehát így kevésbé, előzetes tájékozódásra azonban alkalmas. Az MTA NTI VI.9.3.b. iratanyag terjedelme 0,12 fm. A 339 leltározott tétel 15 témakör megnevezése (állattartás; építkezés; földművelés; hiedelmek; ipar, kereskedelem, szállítás; könyvismertetések, kiállítások, útibeszámlók, megemlékezések; népköltészet; népművészet; népszokások; népzene; táplálkozás; társadalomnéprajz; tudománytörténet; viselet; zsákmányolás) szerinti betűrendben került elhelyezésre. 8 előadás besorolatlan. Adott témakörök mögött az előadások elhangzásának dátuma, az időrend volt a rendezés alapja. Az anyag hivatkozása az MTA NTI VI.9.3.b. jelzet feltüntetése után a konkrét cédula jelölésével történhet.